

EU2013.LT

Evropská síť pro předcházení trestné činnosti (EUCPN)

Soubor nástrojů EUCPN

č. 4

Boj proti domácímu násilí v EU – politiky a postupy

V rámci projektu s názvem „Směrem k Evropskému středisku odborných znalostí o předcházení trestné činnosti“ – sekretariát EUCPN, prosinec 2013, Brusel

S finanční podporou z programu Evropské unie „Předcházení trestné činnosti a boj proti ní“
Evropská komise – Generální ředitelství pro vnitřní věci

Boj proti domácímu násilí v EU – politiky a postupy

Předmluva

Čtvrtý soubor nástrojů publikovaný sekretariátem EUCPN se zaměřuje na hlavní téma litevského předsednictví a konference o osvědčených postupech v roce 2013, kterým je předcházení domácímu násilí. První část souboru nástrojů obsahuje přehled stávajících politických a legislativních opatření v EU a jejích členských státech, jakož i obecné informace o programech sběru dat a programech financování z EU, které se tohoto tématu týkají. Druhá část se zaměřuje na osvědčené či slibné postupy, které předložilo 18 členských států v rámci soutěže o Evropskou cenu prevence kriminality (ECPA) 2013. Zvláštní pozornost zde věnujeme několika důležitým otázkám, které jsou často s případy domácího násilí spojeny a na něž byly zaměřeny vítězné projekty ze Švédska, Belgie a Chorvatska. Jde o tato témata: pomoc obětem a fenomén neodsuzování pachatelů domácího násilí; spolupráce více subjektů a řetězcový model; včasná prevence a role vzdělávání. Následuje shrnutí diskusí, které proběhly na konferenci o osvědčených postupech (konané 11.–12. prosince 2013 ve Vilniusu), a několik důležitých závěrů, které v závěrečném bloku konference zformulovali čtyři odborníci pozvaní sekretariátem EUCPN. V závěru tohoto souboru nástrojů je uveden přehled všech projektů přihlášených do soutěže ECPA.

Soubory nástrojů jsou obvykle psány v angličtině a jsou dostupné na webové stránce EUCPN v sekci Library¹. Aby však byl zajištěn široký dosah a použitelnost tohoto dokumentu, byla část č. 2 tohoto souboru nástrojů za podpory Evropské komise (Generální ředitelství pro vnitřní věci a Generální ředitelství pro překlady) přeložena do různých jazyků EU.

Právní upozornění

Obsah této publikace nemusí nutně odrážet oficiální postoje žádného členského státu EU nebo agentury či orgánu Evropské unie či Evropského společenství.

Autoři

Sekretariát EUCPN ve spolupráci s litevským předsednictvím Rady Evropské unie, 2013.

Sekretariát EUCPN

Waterloolaan / Bd. de Waterloo 76 1000 Brusel, Belgie

Tel. +32 2 557 33 30 Fax: +32 2 557 35 23

eucpn@ibz.eu – www.eucpn.org

¹ www.eucpn.org

Poděkování

Tento soubor nástrojů byl vypracován v těsné spolupráci sekretariátu EUCPN² a týmu litevského předsednictví, který odvedl úžasnou práci při organizaci konference o osvědčených postupech a soutěže o Evropskou cenu prevence kriminality v roce 2013. Jsme proto velmi vděční Dalii Kedavičienė a celému litevskému týmu za jeho přínos, podporu a zpětnou vazbu.

Dále bychom chtěli poděkovat všem vnitrostátním zástupcům v EUCPN, jejich náhradníkům a kontaktním osobám v akademické sféře za jejich trvalou podporu naší práce, sdílení odborných znalostí a zkušeností a poskytnutí informací do tohoto souboru nástrojů.

Chceme také vyslovit obzvláštní dík čtyřem odborníkům, kteří se ujali uvádění a moderování jednotlivých panelových diskusí na konferenci o osvědčených postupech a přispěli k obsahu a závěrům tohoto souboru nástrojů. Jsou to tito odborníci: Anne Groenenová (Thomas More Kempen – vysoká škola, Belgie), João Lazaro (Portugalské sdružení pro pomoc obětem, Portugalsko), Chiara Sgarbiová (Univerzita v Modeně a Reggio Emilia, Itálie) a John Kwaks (Evropská organizace pro probaci (CEP)).

Chtěli bychom také vyjádřit vděčnost Frédérique Fastréové z oddělení D2 pro rovnost žen a mužů Generálního ředitelství pro spravedlnost Evropské komise a Marijke Weewautersové z Belgického institutu pro rovnost žen a mužů, které byly tak laskavy, že se s námi podělily o své odborné znalosti a zkušenosti v této věci a poskytly nám zpětnou vazbu s velmi užitečnými postřehy.

Konečně bychom chtěli poděkovat všem účastníkům soutěže o Evropskou cenu prevence kriminality 2013 (ECPA). Stejně jako v předchozích ročnících konference o osvědčených postupech a soutěže ECPA jsme měli nesmírnou radost z odhodlání a nadšení účastníků, s nimiž vykonávají svou každodenní práci, a z jejich ochoty podělit se o zkušenosti s kolegy z celé Evropy. Jste skutečně obrovským zdrojem inspirace pro každého, kdo se v oblasti prevence domácího násilí a boje proti němu pohybuje. Děkujeme vám!

Sekretariát EUCPN

² S finanční podporou z programu Evropské unie „Předcházení trestné činnosti a boj proti ní“, Evropská komise – Generální ředitelství pro vnitřní věci.

Obsah

ČÁST 2 – Osvědčené a slibné postupy: Konference o osvědčených postupech a Evropská cena prevence kriminality	5
1. Osvědčené a slibné postupy v boji proti domácímu násilí – obecný přehled témat a příspěvků zaslaných do soutěže ECPA 2013	6
1.1. Tři příkladné projekty: pomoc obětem a fenomén neodsuzování pachatelů; spolupráce více subjektů a řetězový model; včasná prevence a role vzdělávání	7
1.1.1. Pomoc obětem a fenomén neodsuzování pachatelů v případech domácího násilí.....	8
1.1.2. Spolupráce více subjektů a řetězový model	10
1.1.3. Včasná prevence a role vzdělávání	13
2. Prozatímní závěry z konference o osvědčených postupech 2013	15
Úkoly pro budoucnost v oblasti prevence domácího násilí – výměna znalostí EUCPN	17
Další zajímavé zdroje (praktických) informací a pokynů	19
Příloha I – Závěry a doporučení z konference EUCPN o osvědčených postupech 2013	20
Závěry	20
Všeobecné závěry	20
Taktika a povinné kroky v prvotní reakci	21
Mechanismy sociální pomoci pro oběti domácího násilí	22
Zprostředkování v případech domácího násilí	22
Programy ke změně násilného chování a jeho vliv na výměru trestu	23
Vyhodnocování rizik a jeho vliv na zvažování ochrany	23
Doporučení ohledně předcházení domácímu násilí	24
Všeobecná doporučení	24
Taktika a povinné kroky v prvotní reakci	25
Mechanismy sociální pomoci pro oběti domácího násilí	26
Zprostředkování v případech domácího násilí	26
Programy ke změně násilného chování a jeho vliv na výměru trestu	27
Vyhodnocování rizik a jeho vliv na zvažování ochrany	27

ČÁST 2 – Osvědčené či slibné postupy: konference o osvědčených postupech a Evropská cena prevence kriminality

Konference o osvědčených postupech (*Best Practice Conference*) se koná každý rok v prosinci a scházejí se na ní zástupci praxe a tvůrci politiky z celé Evropy, aby se podělili o své zkušenosti.

Od roku 2004 je konference spojena se soutěží o Evropskou cenu prevence kriminality (*European Crime Prevention Award, ECPA*). Cílem této soutěže je veřejně ocenit osvědčené či slibné postupy v oblasti prevence kriminality, a to na základě hodnocení poroty, kterou tvoří odborníci z různých členských států.

Soutěž ECPA je otevřena všem členským státům EU, které se mohou přihlásit s jakýmkoli tematicky souvisejícím projektem, iniciativou či balíčkem opatření, které byly s úspěchem zavedeny za účelem prevence kriminality a které odpovídají těmto kritériím (EUCPN, 2013a)³:

- i. Projekt se zaměřuje na prevenci a/nebo snižování každodenní kriminality a strachu z ní v rámci daného tématu.
- ii. Projekt byl předmětem hodnocení a dosáhl většiny či všech svých cílů. Prokázaný dopad na snižování kriminality či zvyšování bezpečnosti je větší než ostatní prokázané typy výstupů.
- iii. Projekt je co nejnovativnější a zahrnuje nové metody či přístupy.
- iv. Projekt je pokud možno založen na spolupráci mezi partnery.
- v. Projekt mohou zopakovat organizace a skupiny v jiných členských státech. Přihlášky by proto měly obsahovat také informaci o finančních nákladech projektu, zdroji financování, procesu realizace a příslušném zdrojovém materiálu.

Graf č. 1 znázorňuje počet přihlášek do soutěže ECPA od roku 2004

Gr

af č. 1: Vývoj počtu účastníků soutěže ECPA v letech 2004–2013

³ EUCPN (2013a). Pravidla a postupy pro udílení a prezentaci Evropské ceny prevence kriminality, verze z června 2013 (<http://www.eucpn.org/pubdocs/ECPA%20RoP%202013.pdf>).

Vzhledem k tomu, že se každý rok zapojí přibližně 150 účastníků z celé Evropy, lze konferenci o osvědčených postupech a soutěž ECPA považovat za nákladově efektivní nástroje, jak rychle a přímo zpřístupnit nápady v oblasti prevence kriminality z jiných obcí, měst, zemí a organizací, které se potýkají s podobnými problémy. Od roku 2012 získává vítězná iniciativa finanční odměnu v hodnotě 10 000 EUR a nositelé dvou čestných uznání obdrží po 5 000 EUR (EUCPN, 2013b)⁴. Úplné znění pravidel soutěže ECPA lze stáhnout na webových stránkách EUCPN⁵.

1. Osvědčené či slibné postupy v boji proti domácímu násilí – obecný přehled témat a příspěvků zaslanych do soutěže ECPA 2013

Letošní ročník konference o osvědčených postupech uspořádalo litevské předsednictví ve dnech 11.–12. prosince 2013 ve Vilniusu. Obecné téma znělo „**Prevence domácího násilí**“. Ve výzvě k podávání přihlášek, která byla zveřejněna v červenci 2013, bylo domácí násilí definováno jako „*jakýkoli případ chování doprovázeného výhrůžkami, násilím či zneužíváním (psychické, fyzické, sexuální, finanční či citové povahy) mezi osobami, které jsou nebo byly intimními partnery nebo členy rodiny, bez ohledu na pohlaví a sexuální orientaci. Domácí násilí může zažít každý, může se vyskytnout ve všech typech vztahů bez ohledu na věk, pohlaví, rasu, sexuální orientaci, majetek či zeměpisnou polohu.*“

Předsednictví se rozhodlo zaměřit na šest podtémat spojených s tématem domácího násilí:

1. programy ke změně násilného chování a vliv na výměru trestu;
2. mechanismy sociální pomoci pro oběti domácího násilí;
3. hodnocení rizik a jeho vliv na odůvodnění ochrany;
4. mediace v případech domácího násilí;
5. taktika a povinné kroky v prvotní reakci;
6. zákonné metody a technické nástroje ochrany obětí.

Své projekty přihlásilo celkem 18 zemí - to je druhý nejvyšší počet účastníků v dosavadní historii soutěže – a zastoupena byla čtyři z šesti uvedených podtémat: programy ke změně násilného chování, mechanismy sociální pomoci, hodnocení rizik a taktika. Kromě toho zaslaly některé země ještě „doplňkové projekty“ (celkem deset), které se týkají domácího násilí.

Ve dnech 11.–12. listopadu 2013 zasedla v litevském Vilniusu porota soutěže, aby přihlášené projekty posoudila. Podle statutu soutěže porota tvoří nejvýše osm členů (nejvýše dva z téhož členského státu), kteří zastupují 1. stávající předsednictví Rady, 2. minulé předsednictví a 3. dvě následující předsednictví. Porota letošního ročníku pracovala v tomto složení:

⁴ EUCPN (2013b). Evropská síť pro předcházení trestné činnosti (EUCPN): Crime prevention activities at the EU, national and local level (Činnosti při prevenci kriminality na evropské, vnitrostátní a místní úrovni). In: EUCPN Secretariat (eds.), *EUCPN Thematic Paper Series, no. 4*, Brusel, European Crime Prevention Network. [[http://www.eucpn.org/download/?file=EUCPN Thematic Paper no4 EUCPN-Crime prevention activities at the EU, national and local level.pdf&type=8](http://www.eucpn.org/download/?file=EUCPN+Thematic+Paper+no4+EUCPN-Crime+prevention+activities+at+the+EU,+national+and+local+level.pdf&type=8)]

⁵ Viz <http://www.eucpn.org/pubdocs/ECPA%20RoP%202013.pdf>

- Evaldas Visockas a Kristina Smirnova (Litva)
- Doncha O'Sullivan a Trevor Noonan (Irsko)
- George Halivopoulos a Anastasia Chalkia (Řecko)
- Nicola Palmiero a Isabella Mastropasqua (Itálie)

Porotě předsedala Dalia Kedavicienė, předsedkyně EUCPN po dobu litevského předsednictví, a administrativní podporu zajišťovaly Rosita Vanhauwaertová a Belinda Wijckmansová ze sekretariátu EUCPN.

V části č. 3 tohoto souboru nástrojů jsou obsaženy informativní přehledy všech projektů přihlášených do soutěže ECPA. V dalších odstavcích se nejprve blíže podíváme na tři projekty, které členové letošní poroty obzvláště ocenili.

1.1. Tři příkladné projekty: pomoc obětem a fenomén neodsuzování pachatelů; spolupráce více subjektů a řetězový model; včasná prevence a role vzdělávání

Třebaže porota shledala, že pozoruhodné jsou všechny projekty, a ocenila úsilí o předcházení domácímu násilí, byly podle poroty tři projekty skutečně mimořádné. Jednalo se o následující projekty:

V soutěži ECPA 2013 zvítězil švédský projekt Střediska pro oběti vztahového násilí (RVC) Projekt řídí správa sociálních služeb města Stockholmu. Porota ocenila vědecký přístup, přímé zaměření na oběť a integrovaný přístup. Projekt má jasné a konkrétní cíle a vystačí si se skromným financováním, což znamená, že může být snadněji zopakován i v jiných městech a regionech. Externí hodnotitelé dospěli

k závěru, že v případech, do nichž se zapojilo RVC, je patrná vyšší míra stíhání pachatelů, což svědčí o jeho efektivitě.

Belgický projekt „CO3“ získal čestné uznání za nejlepší spolupráci.

Tento projekt realizují provincie a město Antverpy. Přestože zatím jde teprve o pilotní projekt a zdá se poněkud nákladný, porota jej ocenila jako dobrý příklad toho, jak lze dosáhnout harmonizace činnosti jednotlivých složek, které se tématu domácího násilí ve své práci věnují. Je metodicky spolehlivý, založený na důkladné analýze problému a vedle oběti a pachatele se zaměřuje i na celou rodinu. Je

to slibný projekt a bude zajímavé podívat se na něj znovu za rok či za dva.

Chorvatský projekt „Žít život bez násilí“ získal čestné uznání za nejlepší včasnou prevenci.

Tento projekt řídí ministerstvo vnitra a Rozvojový program OSN (UNDP) v Chorvatsku ve spolupráci s několika místními nevládními organizacemi a vládou. Porota velmi ocenila jeho zaměření na včasnou prevenci mezi mladými lidmi. Projekt se snaží o změnu tradičního pohledu na ženy, a usiluje tedy o prolomení generačního cyklu, což je velmi cenné. Více informací o skutečném dopadu projektu by pomohlo vytvoření spolehlivější informační základny.

Podrobnější popis těchto a jiných přihlášených projektů je obsažen v části č. 3 nebo na webových stránkách EUCPN⁶.

Následující odstavce jsou zaměřeny na některé důležité problémy, které jsou s domácím násilím často spojeny a které se vítězné projekty ze Švédska, Belgie a Chorvatska snaží řešit.

1.1.1. Pomoc obětem a fenomén odrazení v případech domácího násilí

Švédské středisko pro oběti vztahového násilí bylo založeno s cílem poskytnout podporu obětem domácího násilí, zlepšit spolupráci mezi policií, sociálními službami a státním zastupitelstvím a zlepšit postavení obětí, aby byly schopny vyvíjet tlak na obžalování pachatele a podporovat svou věc v jednotlivých fázích trestního řízení. Výsledkem může být větší míra stíhání a usvědčení pachatelů. To je často u domácího násilí problém – oběti nejsou ochotny nebo schopny zapojit se do trestního řízení, v důsledku čehož jsou případy „odloženy“ někde na půli cesty. Tento jev se označuje jako neodsuzování pachatelů, anglicky „attrition“.

⁶ Viz: <http://www.eucpn.org/eucp-award/entries.asp?year=2013>.

Kromě toho, že případy domácího násilí nejsou v dostatečné míře hlášeny policii, zde existuje i vysoké riziko toho, že se nepodaří zajistit, aby prošly všemi fázemi trestního řízení. Příčiny mohou být na straně obětí i na straně systému. Jde například o způsob, jak policie, justiční orgány a orgány sociální správy stížnost řeší, o rozhodnutí státního zástupce a soudů, či o rozhodnutí, k nimž dospějí oběti samy (Hester, Westmarland, 2005⁷). V případě švédského projektu bylo stíhání většiny případů domácího násilí, které byly policii nahlášeny v letech 2002–2006, přerušeno kvůli nedostatku důkazů, což může znamenat, že buď oběť nechce spolupracovat při vyšetřování, nebo že není dostatek svědectví či nejsou zdokumentována zranění atd. Z pohledu ochrany obětí a stíhání a potrestání pachatelů, ale také z pohledu odstrašení a prevence opakované viktimizace je zřejmé, že fenomén neodsouzení pachatelů je pro každého, kdo je nějakým způsobem zapojen do trestního soudnictví, velký problém.

Řádně stíhat případy domácího násilí bylo jednou z priorit kyperského předsednictví v roce 2012. Kyperská policie zadala vypracování zprávy o tomto problému (Pavlou, Zobnina & Veis, 2012⁸) v rámci přípravy příručky Evropské unie týkající se osvědčených policejních postupů při řešení jevu neodsouzení pachatelů domácího násilí (Rada EU, 2012a⁹; 2012b¹⁰), která obsahuje obsáhlý přehled literatury a analýzu stávajících strategií a osvědčených postupů z různých zemí EU. Podle této zprávy a příručky mají nejslibnější a nejúspěšnější kroky při zlepšování spolupráce obětí a omezování jejich odrazení od výpovědi řadu společných rysů, které lze najít také ve švédském projektu RVC. Ukazuje to tabulka č. 1.

Zpráva kyperské policie	Švédský projekt RVC
Spolupráce více subjektů zapojených do řešení případů domácího násilí	Středisko RVC vytváří jednotící spojení mezi subjekty veřejného sektoru, zejména policií, sociálními službami a orgány státního zastupitelství, jakož i mezi obětí a těmito subjekty.
Přístup zaměřený přednostně na bezpečnost oběti , aby byla zaručena její bezpečnost během celého řízení, a tím i zvýšena ochota obětí spolupracovat se soustavou trestního soudnictví	Středisko RVC poskytuje obětem pomoc při pěti poradenských sezeních, nabízí jim bezprostřední psychosociální podporu a zprostředkovává kontakt se sociálními službami, zdravotnickými zařízeními, s poskytovateli chráněného bydlení a policií a vede dokumentaci zranění.
Individualizovaný přístup případ od	Do 48 hodin poté, co je incident – případ

⁷ Hester, M.; Westmarland, N. (2005). *Tackling Domestic Violence: (Čelení domácímu násilí: účinné postupy a přístupy)*, Home Office Research Study 290, London: Home Office Research, Development and Statistics Directorate.

⁸ Pavlou, S.E.; Zobnina, A.; Veis (2012). *Overcoming attrition in domestic violence cases (provisional edition)* (Řešení fenoménu odrazení u případů domácího násilí (prozatímní vydání), Nicosia: Cyprus Police Headquarters. [[http://www.eucpn.org/download/?file=Attrition_Report\(Provisional\)_Veis_C_CyPol.pdf&type=8](http://www.eucpn.org/download/?file=Attrition_Report(Provisional)_Veis_C_CyPol.pdf&type=8)]

⁹ Rada Evropské unie (2012a). Boj proti násilí páchanému na ženách a poskytování služeb podpory obětem domácího násilí – závěry Rady ze dne 6. prosince 2012. [http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/134081.pdf]

¹⁰ Rada Evropské unie (2012b). Návrh příručky Evropské unie týkající se osvědčených policejních postupů při řešení jevu neodsouzení pachatelů domácího násilí, 12719/2/12 REV 2 ENFOPOL 239.

<p>případu (např. zohledňování ekonomických, kulturních a etnických rozdílností), a nikoli uplatňování principu jednotného postupu</p>	<p>násilí ze strany partnera či násilí páchaného ve jménu cti – nahlášen policii, kontaktuje oběť sociální pracovnice, která vyslechne její příběh a podnikne odpovídající kroky.</p>
<p>Transparentní postupy, např. včasné informování obětí o jejich případu a o jejich právech</p>	<p>Při poradenských sezeních středisko RVC informuje oběť o zákonném postupu a průběhu kontaktů s policií a zajistí, aby oběť důkladně porozuměla práci policie, státního zastupitelství a soudu.</p>
<p>Zapojení obětí a co nejširší vyhovění jejich potřebám</p>	<p>Poradenská sezení jsou zaměřena na nalezení řešení a užívají se při nich pracovní metody založené na důkazech. Při sezeních se oběti angažují a získávají pocit, že mají změnu ve vlastních rukách. Nejsou pojímány jako pasivní a slabé, naopak se zdůrazňuje jejich odolnost, což je vnitřně posiluje.</p>

Tabulka č. 1: Hlavní charakteristické rysy úspěšných zásahů, jak je popsala kyperská policie (Rada EU, 2012b: 13), a odpovídající body ve švédském projektu zasláném do soutěže ECPA 2013

Vnější hodnocení švédského projektu střediska RVC ukázalo, že z případů, kterými se středisko zabývalo, vyústilo 42 % v trestní stíhání, kdežto v rámci případů, do nichž středisko nebylo zapojeno, dosahuje tato hodnota pouze 24 %. Zpětná vazba od obětí, kterým se dostalo v RVC pomoci, byla navíc velmi pozitivní a zlepšila se spolupráce mezi policií, sociálními službami a státním zastupitelstvím.

1.1.2. Spolupráce více subjektů a řetězcový model

Podobně jako švédské středisko RVC je také belgický projekt CO3 založen na spolupráci více subjektů, kdy dochází k synergickým efektům mezi prací místních správních orgánů (tj. město a provincie Antverpy) a prací policie, soudů a sociálních služeb. CO3 však navíc uplatňuje komplexní či integrální přístup a prostřednictvím ustavení *nadsubjektové* spolupráce staví do středu dění klienta. Název projektu je zkratkou anglických slov „**C**lient-oriented **O**rganisation involving **3** partners“ (organizace orientovaná na klienty, která zapojuje tři partnery).

S domácím násilím mají totiž co do činění různé oblasti a služby – zdravotnictví, soudnictví, sociální služby atd. Nastavení přístupu, kdy na řešení domácího násilí spolupracuje více subjektů, vychází z myšlenky, že cestou dobře organizovaného partnerství lze docílit více, než co dokáže každá jednotlivá organizace samostatně (Wyckmans et al., 2012¹¹). Vzájemnou spoluprací jednotlivé organizace či služby „vykračují ze zajetých kolejí“, což může přinést nový pohled na problematiku, ale zároveň i náročné úkoly, zejména pokud jde o sladění cílů a základních zásad např.

¹¹ Wyckmans, D.; Goedee J.; van Sommeren, S. (2012). Form a chain, break the circle – A phased entry plan for successful multi-agency collaboration in tackling domestic violence (Utvor řetěz, prolomíš kruh – Plán pro úspěšnou spolupráci více subjektů na řešení domácího násilí rozčleněný podle časových fází), Hasselt: the Executive of the Provincial Council of Limburg.

trestního soudnictví a sociálních služeb nebo o přidělování zdrojů (Hague, 1997¹²; Rosenbaum, 2002¹³; Verhoeven et al., 2007¹⁴).

Aby se zajistil účinný a účelný průběh takového partnerství, doporučuje se, aby spolupráce měla závaznější povahu než pouze neformální výměna informací v rámci volné sítě (Logar, 2006¹⁵). Aby byla vytvořena tato užší (závazná) vazba a práce všech zapojených partnerů koordinována, byl zaveden řetězový model.

Řetězový model je založen na myšlence, že pracovní procesy jednotlivých partnerů jsou skloubeny a zaměřují se na dosažení společného cíle, přičemž v ohnisku spolupráce stojí klient. Jak zdůrazňují Wyckmans a kol. (2012), inspirování prací Logara (2006) a Croppera a kol. (2008)¹⁶, intenzita spolupráce se může do značné míry lišit podle způsobu, jak jsou jednotlivé aktivity integrovány a jak jsou sdíleny zdroje a odpovědnost za výsledky. Autoři rozlišují čtyři typy spolupráce, a to podle stupně intenzity (2012: s. 52–53):

- **Kooperace:** neformální volná síť služeb/organizací, ale bez integrace aktivit a bez sdílení zdrojů či odpovědnosti
- **Koordinace:** rovněž dobrovolná síť, v níž jsou však již společně definovány problémy a některé aktivity jsou na organizační úrovni integrovány. Zdroje jsou oddělené a není nezbytně přítomna sdílená odpovědnost. Jako příklad tohoto typu spolupráce se uvádí nizozemské „bezpečné domovy“ (tzv. Veiligheidshuizen).
- **Kolaborace:** oficiálnější, náročněji konstruovaná síť se sjednaným plánem činnosti a kolektivními cíli. Zdroje a odpovědnost jsou z větší části sdíleny.
- **Integrace:** oficiální síť v nové společně struktuře, každodenní spolupráce, společné poslání, integrované aktivity, sdílené zdroje a společná odpovědnost za výsledky. Jako příklady se uvádí projekty MARACs (UK) (viz též: Robinson, 2006)¹⁷, Family Justice Centres (Střediska pro spravedlnost v rodině) (USA, UK) a CO3 (Belgie).

V projektu CO3 jednotlivé partnerské organizace začínají od společného plánu činnosti, do jehož středu je postavena rodina. Místo toho, aby „klient“ (v tomto případě rodina) musel chodit od jedné organizace k druhé, což obecně znamená v každé organizaci

¹² Hague, G. (1997). Smoke screen or leap forward: interagency initiatives as a response to domestic violence (Kouřová clona, nebo velký krok vpřed? Integrovaní iniciativy jako reakce na domácí násilí). *Critical Social Policy*, 17(53), s. 93–109.

¹³ Rosenbaum, D. (2002). Evaluating multi-agency anti-crime partnerships: theory, design, and measurement issues (Vyhodnocování partnerství více subjektů v boji proti kriminalitě: otázky teorie, nastavení a měření), *Crime Prevention Studies*, 14, s. 171–225.

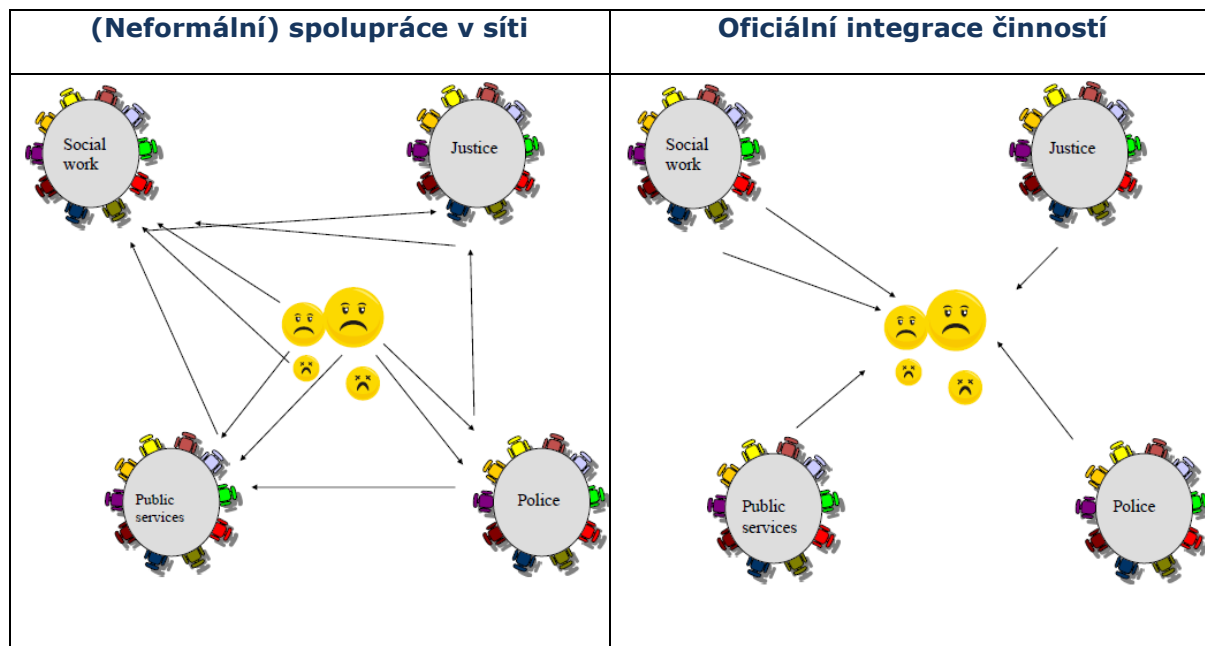
¹⁴ Verhoeven, B.; Vanderstraeten, G.; De Groof, K. (2007). Samenwerking tussen CAW, politie en justitie. In: De Groof, K. & T. De Gendt (eds.), *Kans op slagen – Een integrale kijk op geweld in gezinnen* (Šance na úspěch - komplexní pohled na násilí v rodinách), Leuven: LannooCampus. [pouze v nizozemštině].

¹⁵ Logar, R. (2006). Bridging gaps: From good intentions to good cooperation. Manual for effective multi-agency cooperation to tackling domestic violence (Překlenujeme příkopy – od dobrých úmyslů k dobré spolupráci. Příručka pro účinnou spolupráci více subjektů při řešení domácího násilí), Wien: WAVE Coordination Office.

¹⁶ Cropper, S.; Ebers, M.; Huxam, C.; Smith Ring, P. (2008). Introducing Interorganizational Relations (Zavádění vztahů mezi organizacemi). In (eds.): *The Oxford Handbook of Inter-Organizational Relations*, Oxford: Oxford University Press.

¹⁷ Robinson, A.L. (2006). Reducing repeat victimization among high-risk victims of domestic violence. The benefits of a coordinated community response in Cardiff, Wales (Omezování opakované viktimizace mezi osobami, u nichž je vysoké riziko, že se stanou oběťmi domácího násilí. Přínosy koordinované komunitní reakce v Cardiffu ve Walesu. *Violence Against Women*, 12(8), s. 761–788. Více informací o projektu MARACs – viz: http://www.caada.org.uk/marac/Information_about_MARACs.html.

opakování „úvodních“ pohovorů a vstupních procedur, se partnerství více subjektů jako celek zaměřuje na rodinu, a aby se spustil celý řetězec činností, je třeba pouze jedna vstupní procedura. Dobře to znázorňuje schéma č. 2:

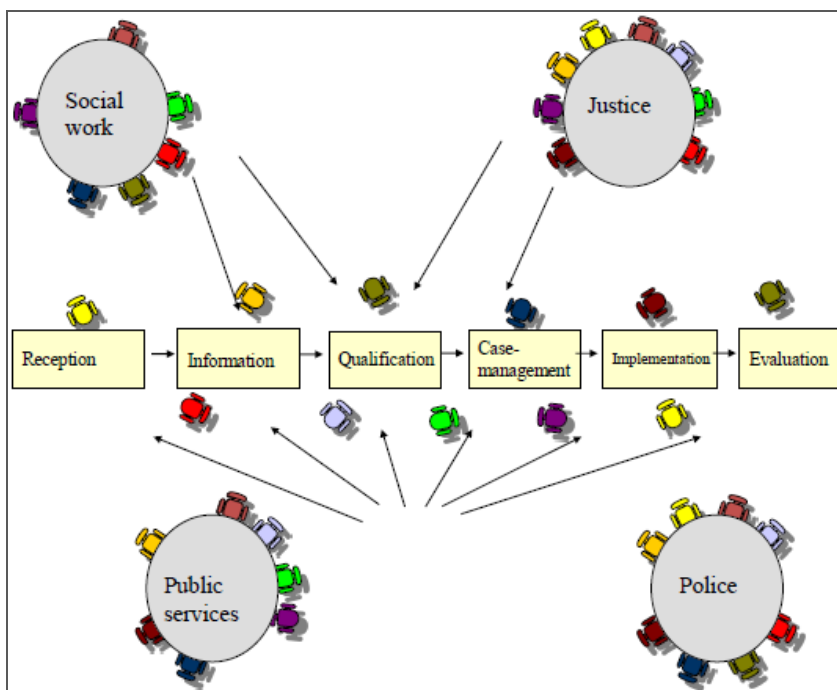

Social work	Sociální práce
Justice	Právní systém
Public services	Veřejné služby
Police	Policie

Schéma č. 2: Neformální kooperace mezi subjekty vs. integrovaný přístup orientovaný na klienta
Zdroj: Prezentace projektu CO3 na konferenci o osvědčených postupech, 12. prosince 2013¹⁸

Jak bylo již uvedeno, řetězový model znamená, že když je nahlášen případ domácího násilí, řídí se činnost pracovního týmu společným pracovním postupem. Jak dokládá schéma č. 3 níže, v případě projektu CO3 pracují členové týmu, kteří pocházejí z různých organizací zapojených do projektu, ve fyzické blízkosti a používá se společný registrační nástroj, který posiluje partnerství a zvyšuje účinnost a účelnost.

¹⁸ Kompletní prezentace je k dispozici zde:
http://www.eucpn.org/download/?file=2013_ECPA_PPT_BE.pdf&type=18.

Social work	Sociální práce
Justice	Právní systém
Public services	Veřejné služby
Police	Policie
reception	Přijetí hlášení
information	Informace
qualification	Posouzení
case management	Správa případu
implementation	Realizace řešení
evaluation	Vyhodnocení

Graf č. 3: Řetězcový model projektu CO3

Zdroj: Prezentace projektu CO3 na konferenci o osvědčených postupech, 12. prosince 2013¹⁹

Jak je vidět ze schématu č. 3, od okamžiku, kdy je případ nahlášen, je celý tým zapojen do zpracování informací, vyhodnocení problému a rizik, vypracování a provedení plánu činnosti s důrazem na silné stránky dotčené rodiny a do vyhodnocení dopadu zásahu. V průběhu procesu je jmenován manažer pro jednotlivý případ, který jej úzce sleduje.

V současné době je projekt CO3 stále ještě v pilotní fázi. V roce 2014 bude provedeno vyhodnocení dopadu.

1.1.3. Včasná prevence a role vzdělávání

Chorvatský projekt „Žít život bez násilí“ je zaměřen na dospívající ve věku 13 až 14 let, a to prostřednictvím interaktivních dílen ve škole, programů konceptuálního umění a interaktivních debat mládeže. Součástí projektu je i celková osvětová kampaň, do níž jsou zapojeny klíčové postavy místních společenství a slavní umělci. Cílem projektu je vytvořit kulturu nenásilí a tolerance prostřednictvím sdílení poznatků o příčinách a důsledcích násilí a tom, co dělat, je-li člověk s násilím či negativními incidenty

¹⁹ Kompletní prezentace je k dispozici zde:

http://www.eucpn.org/download/?file=2013_ECPA_PPT_BE.pdf&type=18

konfrontován. Projekt také pracuje na rozvoji mezilidských vztahů cestou osobního nenásilného kontaktu, aby se předcházelo předávání vzorců násilí z jedné generace na druhou.

Výzkumy ukazují, že programy primární prevence ve vzdělávání mohou pomoci měnit postoje a budovat odolnost a orientaci na zdravé vztahy (Hester & Westmarland, 2005²⁰; Gadd a kol., 2013²¹). Význam těchto programů a role, kterou může hrát vzdělávací systém ve snižování společenské přijatelnosti násilí na ženách a domácího násilí, jsou tedy obecně uznávány. Například v závěrech o boji proti násilí páchanému na ženách a poskytování služeb podpory obětem domácího násilí²² Rada EU vyzvala Evropský parlament, Evropskou komisi a členské státy, aby „věnovaly zvláštní pozornost primární prevenci násilí páchaného na ženách, uznávající mimo jiné úlohu vzdělávacího systému jakožto jednoho ze základních zdrojů socializace a jakožto klíčového nositele tradičních a kulturních a sociálních norem, což může zahrnovat i negativní prvky, jako jsou například genderové stereotypy a přísné rozdělení úloh mužů a žen, jež podporují násilí páchané na ženách.“

Školní programy prevence se často zaměřují na násilí ve vztazích (včetně ve vztazích milostných) mezi dospívajícími. Tyto programy jsou vypracovány tak, aby pomáhaly dospívajícím vytvářet zdravé partnerské vztahy a předcházet vzorcům násilí, které mohou přetrvávat do dospělosti (De La Rue et al., 2013²³). Programy včasné (primární a sekundární) prevence vztahového násilí cestou vzdělávání se však významně liší a není vždy snadné změřit jejich dlouhodobý či jiný dopad není vždy příliš přesvědčivý (viz např. Fellmeth a kol., 2013²⁴; WHO, 2009²⁵). Aby bylo možno říci, zda jsou tyto programy efektivní při omezování násilí, včetně domácího, je třeba sledovat mladé účastníky takových programů včasné prevence ještě dlouhá léta, avšak tyto údaje často chybějí (Wolfe & Jaffe, 1999²⁶).

Výzkumný projekt *From Boys to Men* (Od chlapců k mužům)²⁷ realizovaný ve Spojeném království, který financuje Rada pro ekonomický a sociální výzkum, má za cíl zkoumat, jak lze snížit počet mladých mužů, kteří se stávají pachatelé domácího násilí (Gadd a kol., 2013). Výzkumníci na základě průzkumu mezi cca 1 200 dospívajícími ve věku 13 až 14 let zjistili, že podle názoru chlapců i děvčat je významná souvislost mezi tím, je-li někdo obětí či pachatelem vztahového násilí, a tím, byl-li někdy svědkem citového a/nebo

²⁰ Hester, M.; Westmarland, N. (2005). *Tackling Domestic Violence: effective interventions and approaches* (Řešení domácího násilí. Účinné zásahy a přístupy), Home Office Research Study 290, London: Home Office Research, Development and Statistics Directorate.

²¹ Gadd, D., C.L. Fox, M.-L. Corr, I. Butler & J. Bragg (2013). *From boys to men project: overview and recommendations*. (Od chlapců k mužům) [<http://www.boystomenproject.com/wp-content/uploads/2013/10/Recommendations.pdf>]

²² Přijaty dne 6. prosince 2012, <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=CS&f=ST%2017444%202012%20INIT>.

²³ De La Rue, L.; Polanin, J.R. ; Espelage, D.L. ; Pigott, T.D. (2013). *School-based Interventions to Reduce Dating and Sexual Violence: A Systematic Review* (Zásahy školy ke snížení násilí ve vztazích a sexuálního násilí. Systematický přehled), The Campbell Collaboration.

²⁴ Fellmeth, G.L.T.; Heffernan, C.; Nurse, J.; Habibula, S.; Sethi, D. (2013). *Educational and Skills-Based Interventions for Preventing Relationship and Dating Violence in Adolescents and Young Adults* (Zásahy k prevenci vztahového násilí a násilí u dospívajících a mladých dospělých založené na vzdělávání a dovednostech), *Campbell Systematic Reviews*, 2013: 14.

²⁵ World Health Organization (WHO) (2009). *Violence prevention the evidence – Promoting gender equality to prevent violence against women*. (Doklady prevence násilí – Prosazování rovnosti žen a mužů jako prevence násilí vůči ženám) Geneva: World Health Organization.

²⁶ Wolfe, D.A.; Jaffe, P.G. (1999). *Emerging strategies in the prevention of domestic violence* (Nové strategie v prevenci domácího násilí), *The Future of Children – Domestic Violence and Children*, 9(3), s. 133–144.

²⁷ Blíže viz: <http://www.boystomenproject.com/>

fyzického násilí doma mezi svými rodiči (Fox a kol., 2013²⁸). Jinak řečeno, ti, kteří byli obětí ve vlastním milostném vztahu, se také ve srovnání s těmi, kteří oběťmi nebyli, stávají častěji pachateli. Dospívající, kteří se stali svědky násilí v rodině, také častěji než ti, kteří se s takovou situací nikdy nesetkali, uvádějí, že jsou obětí či pachatelem ve svém vlastním vztahu. Dále z výsledků vyplývá, že pokud jde o vyhledávání pomoci od dospělých odborníků, mají oběti, pachatelé i svědci (zejména chlapci) významné zábrany.

Další projekt EU, financovaný v rámci programu Daphne III, zkoumal školní vzdělávací programy zaměřené na prevenci domácího zneužívání ve Spojeném království, Francii a Španělsku, a to metodou *focus groups* (skupinové diskuse) složených z dětí ve věku 10–11 let a 13–14 let (Fox s kol., 2014²⁹). První výsledky ukázaly, že by se měla věnovat pozornost třem oblastem: 1. obsahu programu, 2. výukovým metodám a 3. vyučujícím/asistentům. Na základě předběžných výsledků těchto *focus groups* ve Spojeném království dospěli výzkumníci k následujícím předběžným závěrům:

- **Obsah programu:** Vyučující by si měli být vědomi toho, že je rozdíl mezi větším povědomím o problému a větším porozuměním problému. Měla by se též věnovat pozornost genderově nefunkční komunikaci. Například důraz na mužské pachatele a ženské oběti může vést k tomu, že se u chlapců vybuduje k problému lhostejnost. K aspektům spojeným s pohlavím je nutno přistupovat opatrně a promyšleněji.
- **Výukové metody:** Výuka by neměla být založena na principu jednotného postupu. Programy by měly více reagovat na potřeby a zkušenosti studentů/žáků ve skupině.
- **Osoba(y) vedoucí program:** Zdá se, že nejlepší předpoklady k vedení programu mají učitelé, a to v těsné spolupráci s celou školou a externími organizacemi, pokud mají důvěru a dovednosti nezbytné k tomu, aby program dobře vedli a aby se přenesli přes nepříjemné pocity, které může skupina zažívat.

Chorvatský projekt „Žít život bez násilí“ řeší některé z výše uvedených otázek. Projekt zahrnuje jak obecné zvyšování povědomí prostřednictvím výrazné přítomnosti v médiích a zapojením známých osobností, tak přímou preventivní práci s dospívajícími s využitím dynamických a interaktivních metod práce, které dospívající různými způsoby zapojují a vtahují:

- **interaktivní semináře ve školách** vede policie, nevládní organizace a Rozvojový program OSN (UNDP) v těsné spolupráci s učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky;
- **program konceptuálního umění** sestávající z tematicky zaměřených her a divadelních představení, kdy jsou dospívající vedeni k tomu, aby uvažovali novým, nezvyklým způsobem, a kdy jsou prostřednictvím performancí a přímé spolupráce s herci či prostřednictvím hudby a písní podporovány pozitivní postoje;
- **interaktivní diskuse** o otázkách nenásilí, tolerance a diskriminace včetně psaní esejů o násilí a způsobech, jak je řešit, diskusí, při nichž se povzbuzuje kritické

²⁸ Fox, C.L.; Corr, M.-L.; Gadd, D.; Butler, I. (2013). Young teenagers' experiences of domestic abuse (Zkušenosti mladých dospívajících s domácím násilím). *Journal of Youth Studies*, s. 1 – 17.

²⁹ Fox, C.L.; Hale, R.; Gadd, D. (2014). Domestic abuse prevention education: listening to the views of young people (Vzdělávání v oblasti prevence domácího zneužívání. Nasloucháme názorům mladých). *Sex Education*, 14, č. 1, s. 28–41.

myšlení, a setkání s policií a zástupci dalších orgánů veřejné správy, mezinárodních organizací a organizací občanské společnosti, která mají dospívající aktivně zapojit do širšího společenství a povzbudit je k nahlašování případů násilí.

2. Prozatímní závěry z konference o osvědčených postupech 2013

Jak jsme již uvedli, letošní konference o osvědčených postupech se zúčastnili tvůrci politik, výzkumníci a odborníci z praxe ze všech členských států EU činní v oblasti domácího násilí. Cílem bylo vytvořit příležitost ke sdílení a šíření zkušeností a znalostí a představit osvědčené postupy v předcházení domácímu násilí.

S příspěvkem vystoupili zástupci různých mezinárodních organizací, jako jsou Agentura EU pro základní práva (FRA), Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE), Evropské fórum pro bezpečnost ve městech (EFUS) a Amnesty International. Dále byly uspořádány čtyři panelové diskuse, na nichž byly též představeny všechny projekty přihlášené do soutěže ECPA. Všechny tyto diskuse uváděli a moderovali odborníci, které pozval sekretariát EUCPN.

- Panelová diskuse č. 1 na téma „Taktika a povinné kroky první reakce“, kterou moderovala Anne Groenenová z vysoké školy Thomas More Kempen v Belgii.
- Panelová diskuse č. 2 na téma „Mechanismy sociální pomoci obětem a zvyšování obecného povědomí“, kterou moderoval João Lazaro z Portugalského sdružení pro pomoc obětem.
- Panelová diskuse č. 3 na téma „Programy pro vyhodnocování rizik a včasnou prevenci“, kterou moderovala Chiara Sgarbiová z Univerzity v Modeně a Reggio Emilia v Itálii.
- Panelová diskuse č. 4 na téma „Změny násilného chování a spolupráce mezi subjekty“, kterou moderoval John Kwaks z Evropské organizace pro probaci (CEP).

Tito čtyři odborníci byli také pozváni k účasti na závěrečném panelu konference, kde byly formulovány konečné závěry, aby se podělili o své názory na téma a na představené osvědčené postupy, poukázali na výzvy do budoucna a uvedli svá doporučení.

Litevské předsednictví v současné době připravuje příručku osvědčených postupů v oblasti prevence domácího násilí, která bude obsahovat prezentaci všech projektů zaslaných do soutěže ECPA, jakož i některé další postupy z Litvy a jiných členských států. Příručka bude obsahovat také závěry pro oblast prevence domácího násilí založené na příspěvcích klíčových řečníků a shrnutí všech diskusí, jakož i závěrečná doporučení pro evropské odborníky z praxe (viz též příloha I). Předpokládáme, že příručka vyjde v první polovině roku 2014.

Následující seznam obsahuje stručný přehled několika prozatímních závěrů a doporučení, které odborníci uvedli v závěrečném panelu konference, a to na základě svých vlastních zkušeností a v reakci na projekty, které byly v jednotlivých panelech prezentovány. Vztahují se také k některým otázkám, které jsou popsány v bodě 1.1 (viz výše). Úplný seznam závěrů a doporučení, který připravilo a publikovalo litevské předsednictví, je uveden v příloze I.

- Několikrát byl zdůrazněn význam **multidisciplinárního přístupu a přístupu, který vyžaduje zapojení více subjektů**. Ty by neměly zůstat jen na papíře. Mělo by se vyvinout skutečné úsilí o spolupráci a o to, aby byli do procesu zapojeni různí aktéři.
- Znamená to také, že je nutná odvaha k diskusi navzdory rozdílnosti perspektiv. Za správnou cestu vpřed bylo označeno **upuštění od konsensuálního a monolitického přístupu**.
- Je užitečné, existuje-li v případě spolupráce různých subjektů či služeb někdo, kdo práci skutečně koordinuje. Za další zamyšlení stojí například pozice **nezávislého případového manažera** (stojícího mimo policejní, justiční či i sociální složky), který by koordinoval a sledoval každý jednotlivý případ.
- Velmi důrazně lze doporučit **partnerství** mezi subjekty občanské společnosti a státu, a to na všech úrovních.
- Bylo zde uvedeno, že práce by se měla **zaměřovat na oběť**. Je důležité vytvořit některé nástroje, které umožní prevenci recidivy domácího násilí, např. nástroje **hodnocení rizik**, ale nejvyšším cílem musí být pomoc obětem a jejich podpora.
- **Vyškolení profesionální pracovníci** by měli mít dosti dobré znalosti o dynamice a různých profilech partnerského násilí a měli by být schopni posoudit situaci: použít spolehlivé nástroje hodnocení rizika i svou intuici a vzít v úvahu jak oběť, tak pachatele.
- Došlo ke shodě, že důležitou součástí práce v oblasti prevence domácího násilí a vytvoření ovzduší netolerance k násilí je **všeobecné zvyšování informovanosti**.
- Je třeba poukazovat na násilí, které je často skryto za zdmi domova. Dobrým signálem, že lidé nacházejí cestu, jak z kruhu násilí vykročit, může být tedy např. **nárůst počtu případů hlášených policii**. Je však třeba nehledět pouze na číselné ukazatele.
- Při modifikaci postojů a chování tolerantních k násilí by mohla být užitečná **včasná prevence** v rámci školních programů, kdy by se s těmito postoji a chováním začalo pracovat v raném věku.
- Doporučuje se pracovat jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni a brát v úvahu **kulturní rozdílnosti a kontext**. Nelze např. předpokládat, že pojetí násilí založeného na pohlaví a násilí v rodině je stejná v severní i v jižní Evropě.
- Jelikož je domácí násilí a násilí založené na pohlaví problémem téměř ve všech zemích EU, je naprosto nezbytné, aby se **vyměňovaly názory, znalosti, postupy a výzkumné výsledky**.

Úkoly pro budoucnost v oblasti prevence domácího násilí – výměna znalostí v síti EUCPN

I přes velké úsilí, s nímž se čelí násilí na ženách a domácímu násilí, existuje stále ještě dost problémů, s nimiž se budeme muset v budoucnu vypořádat. V závěrech z prosince 2012³⁰ Rada EU uznala, že je třeba více pracovat na koordinaci a financování služeb pomoci obětem, cílených programech prevence, odborné přípravě profesionálních pracovníků a zlepšování sběru údajů, a to jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni. Tyto a další cíle jsou uvedeny rovněž v řadě jiných zpráv, závěrech a doporučeních

³⁰ Viz: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/134081.pdf

několika mezinárodních organizací a subjektů EU, z nichž některé již byly jmenovány, jako např. EIGE a EESC (viz výše).

Jak je uvedeno výše, téma domácího násilí se také pravidelně objevuje v rámci práce EUCPN. Během kyperského a irského předsednictví v letech 2012 a 2013 bylo uspořádáno několik setkání k výměně znalostí, během nichž byli členové požádáni, aby sdělili své názory na velké výzvy, kterým jejich země čelí v oblasti prevence domácího násilí. Dále byli vyzváni, aby uvedli, jaké znalosti či postupy užitečné při boji s domácím násilím by rádi získali z ostatních států.

Pokud jde o velké úkoly, k hlavním zmiňovaným patří:

- Jedním z významných úkolů, které byly uváděny, je potřeba **všeobecné změny v kultuře a postojích** vůči domácímu násilí. I přes všechno vynakládané úsilí se zdá, že vůči němu stále přetrvává příliš velká míra tolerance. Domácí násilí však už nelze považovat za cosi soukromého, ale je nutno na ně pohlížet jako na jev, u něž přichází ke slovu odpovědnost státu a společnosti jako celku.
- Při zvyšování povědomí je také třeba počítat s **úlohou médií**. Významným úkolem je tedy udržovat těsné vztahy s různými médii a pravidelně organizovat kampaně.
- To by mělo jít ruku v ruce s **povzbuzováním obětí, ale také svědků, a dokonce i pachatelů, aby veřejně vystoupili se svým svědectvím**.
- Jako vysoká priorita, ale zároveň i velký úkol se jeví také **zlepšení sběru údajů a jejich evidence**, které napomůže rozvoji **účinnějších akčních plánů**.
- Je třeba **nastavit kritéria pro vyhodnocování rizik a vytvořit automatický informační systém**, který budou moci společně využívat policejní i soudní orgány, aby se zajistila maximální účinnost strategií ochrany obětí.
- Je třeba **více investovat do primární prevence** prostřednictvím zvyšování povědomí, odborné přípravy a vzdělávání. Také je třeba vyvinout větší úsilí, aby veškeré akce **měly dopad i na komunity přistěhovalců**.
- Je třeba více investovat do práce s **děti jako svědky** domácího násilí, ale také do práce s **pachateli násilí** a do **resocializačních programů**.
- Opakovaná viktimizace je stále dosti vysoká, a proto je třeba usilovněji pracovat na **zvyšování efektivity při řešení případů domácího násilí**, např. cestou soustavného odborného vzdělávání profesionálních pracovníků, zřizování specializovaných zásahových jednotek, rozvoje transparentních a efektivních postupů ke sledování takových případů a též cestou investic do programů zaměřených na práci s pachateli a na modifikaci postojů.
- Je třeba více podporovat **zapojení občanské společnosti a nevládních a jiných organizací**.
- Je třeba také věnovat více pozornosti **násilí na seniorech, násilí mezi partnery téhož pohlaví a násilí páchaného ženami na mužích**.
- Konečně je třeba dosáhnout také lepšího **přenosu znalostí a osvědčených postupů** v rámci zemí EU a mezi nimi.

EUCPN hraje jako celounijní síť významnou úlohu při výměně informací, znalostí a postupů mezi členskými státy. Členské státy se tímto způsobem mohou navzájem poučit, což jim může pomoci při hledání jiných a lepších způsobů, jak bojovat s domácím násilím.

EUCPN doplňkově slouží také jako platforma, jejímž prostřednictvím lze všem členským státům přímo pokládat konkrétní otázky.

Vedle sdílení již existujících informací je také důležité zkoumat, jaké informace (druhy informací) chybí či jaké některé či všechny země EU potřebují. Proto byla za irského předsednictví položena otázka, jaké znalosti či postupy užitečné při boji s domácím násilím by bylo dobré získat z ostatních států. Některé odpovědi pochopitelně úzce souvisely s právě uvedenými výzvami, ale objevila se i některá nová témata.

- Příklady **osvědčených postupů v případech násilí páchaného ve jménu cti**
- Způsoby práce na **prevenci v některých (zranitelných) skupinách**, např. mezi postiženými lidmi, seniory, dětmi a mládeží, pachateli
- Metody **vyhodnocování rizik** a jejich vliv na argumenty pro poskytnutí ochrany
- **Efektivita mediace** v případech domácího násilí
- **Právní opatření**, jako je soudní příkaz k omezení styku či ochranný příkaz, a právní kroky, které mohou přijmout školská, sociální a zdravotnická zařízení, mají-li podezření a/nebo odhalí-li případ domácího násilí

Jak uvedl na závěr svého vystoupení na konferenci o osvědčených postupech ve Vilniusu jeden z odborníků:

„Boj proti násilí je permanentní úkol, jímž jsme povinni obětem i dalším generacím. Tento úkol nikdy nekončí!“

Další zajímavé zdroje (praktických) informací a pokynů

Evropský institut rovnosti žen a mužů (EIGE) je autonomní subjekt Evropské unie ustavený s cílem přispívat k prosazování rovnosti žen a mužů a posilovat je, a to včetně zohledňování genderové dimenze ve všech politikách EU a z nich vyplývajících vnitrostátních politikách, boje proti diskriminaci na základě pohlaví a zvyšování povědomí občanů EU o rovnosti žen a mužů. Práce tohoto institutu v oblasti domácího násilí zahrnuje informování o různých informačních zdrojích, osvědčených postupech, metodách a nástrojích a informování o subjektech, které pracují v oblasti prevence domácího násilí a boje proti němu. Více informací: <http://eige.europa.eu/content/domestic-violence>

„Kompendum postupů a politik v oblasti bezpečnosti žen“, které v roce 2008 vydalo Mezinárodní centrum pro prevenci kriminality (ICPC) shrnuje strategie a programy v oblasti bezpečnosti žen z celého světa. Kompendum je k dispozici na této adrese: [http://www.crime-prevention-intl.org/fileadmin/user_upload/Publications/Women s Safety. A universal concern ANG.pdf](http://www.crime-prevention-intl.org/fileadmin/user_upload/Publications/Women_s_Safety_A_universal_concern_ANG.pdf)

Příručka a vzdělávací osnovy *Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC)* s názvem „Účinná politická řešení násilí na ženách“ obsahují přehled relevantních norem a standardů a pokyny osobám, které provádějí bezprostřední zásah, jako např. policistům, jak zasahovat v případech násilí na ženách. (Příručku lze stáhnout zde: [http://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Handbook on Effective police responses to violence against women English.pdf](http://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Handbook_on_Effective_police_responses_to_violence_against_women_English.pdf) – vzdělávací osnovy lze stáhnout zde: [http://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Training Curriculum on Effective Police Responses to Violence against Women.pdf](http://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Training_Curriculum_on_Effective_Police_Responses_to_Violence_against_Women.pdf))

Každoročně publikované zprávy organizace *Women Against Violence Europe (WAVE – Evropské ženy proti násilí)* o jednotlivých zemích poskytují podrobné informace o službách pomoci ženám a normách kvality v celé Evropě. Blíže viz: <http://www.wave-network.org/country-info>

Série informačních materiálů o prevenci násilí *Světové zdravotnické organizace* informuje o tom, co funguje při prevenci mezosobního násilí (včetně násilí na ženách a děvčatech) a násilí namířeného proti sobě samotnému. Cílem těchto informačních materiálů je nabídnout jasné směrnice ohledně toho, jak mohou subjekty, které poskytují financování, rozhodují o politických řešeních či provádějí programy, zvýšit dopad úsilí o prevenci násilí. Blíže informace a informační materiály ke stažení zde: http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/4th_milestones_meeting/publications/en/index.html

Příloha I – Závěry a doporučení z konference EUCPN o osvědčených postupech 2013³¹

Tématem soutěže o Evropskou cenu prevence kriminality (ECPA) 2013 a konference o osvědčených postupech 2013 bylo předcházení domácímu násilí.

Za domácí násilí lze považovat každý případ chování doprovázeného výhrůžkami, násilím či zneužíváním (psychické, fyzické, sexuální, finanční či citové povahy) mezi osobami, které jsou nebo byly intimními partnery nebo členy rodiny, bez ohledu na pohlaví a sexuální orientaci. Domácí násilí může zažít každý, může se vyskytnout ve všech typech vztahů bez ohledu na věk, pohlaví, rasu, sexuální orientaci, majetek či zeměpisnou polohu.

Téma bylo rozděleno do pěti podtémat, jež se na konferenci o osvědčených postupech probírala jednotlivě formou diskusí o výměně znalostí, panelových diskusí či předem vyplněných dotazníků:

- taktika a povinné kroky v prvotní reakci,
- mechanismy sociální pomoci pro oběti domácího násilí,
- mediace v případech domácího násilí,
- programy ke změně násilného chování a vliv na výměru trestu,
- vyhodnocování rizik a jeho vliv na zvažování ochrany.

Tyto závěry a doporučení vycházejí ze shrnutí diskusí o výměně znalostí EUCPN, které proběhly dne 12. září 2013 ve Vilniusu, 21. května 2013 v Dublinu a 19. září 2012 v Larnace, z odpovědí jedenácti členských států na dotazníky, které distribuovalo litevské předsednictví před diskusí o výměně znalostí ve Vilniusu, a ze shrnutí diskusí na konferenci o osvědčených postupech 2013, z abstraktu souboru nástrojů EUCPN č. 4 „Boj proti domácímu násilí v EU – politiky a postupy“, jakož i z příspěvků klíčových řečníků na konferenci o osvědčených postupech 2013.

Závěry

Všeobecné závěry

- Několikrát byl během konference zdůrazněn význam multidisciplinárního přístupu a přístupu, který vyžaduje zapojení více subjektů. Za správnou cestu vpřed bylo označeno upuštění od konsenzuálního a monolitického přístupu. Znamená to také, že je nutná odvaha k diskusi bez ohledu na různé perspektivy.
- Hlavním cílem při předcházení domácímu násilí je bezpečí obětí. Všechna opatření a nástroje musí směřovat k tomuto nejvyššímu cíli.

³¹ Vydáno litevským předsednictvím.

- Je obtížné udržet vysokou míru profesionality všech subjektů, které pracují s případy domácího násilí, bez stálé odborné přípravy v této oblasti.
- Došlo ke shodě, že důležitou součástí práce v oblasti prevence domácího násilí a vytvoření ovzduší netolerance k násilí je všeobecné zvyšování informovanosti.
- Konkrétní činnosti mohou vést k nárůstu v policejních statistikách, ale v tomto případě mohou vyšší čísla odrážet dopad vykonané práce. Nárůst oznamování případů policii může být signálem, že lidé nacházejí cestu, jak z kruhu násilí vykročit.
- Při modifikaci postojů a chování tolerantních k násilí by mohla být užitečná včasná prevence ve škole, kdy by se s těmito postoji a chováním začalo pracovat v raném věku.
- Domácí násilí a násilí založené na pohlaví je problémem téměř ve všech zemích EU, avšak opatření a nástroje se mohou v členských státech lišit v závislosti na odlišném kontextu a společnosti.
- Hovoříme-li o násilí založeném na pohlaví, musíme brát v úvahu kulturní aspekty. Mělo by být zřejmé, že představy o rodině a partnerství se mohou napříč EU lišit.

Taktika a povinné kroky v prvotní reakci

- Prvotní reakce ve většině členských států obnáší zastavení násilí cestou policejního zásahu, poskytnutí první pomoci oběti, přijetí opatření proti pachateli, zaprotokolování skutkových okolností, shromáždění důkazů, informování sociálních služeb, zdravotnických zařízení a nevládních organizací a spolupráci s nimi a informování oběti o možnostech pomoci.
- To, zda jsou nutné zvláštní právní předpisy týkající se domácího násilí, závisí na místní právní tradici. Většina členských států nemá zvláštní právní předpisy specifikující kroky v prvotní reakci na případy domácího násilí. Popisy kroků v prvotní reakci na domácí násilí se objevují zejména v právních předpisech týkajících se policie a v trestních zákonech.
- Některé země vypracovaly interní postupy či speciální rukověti pro policisty, v nichž je uvedeno, jak u takových případů postupovat.
- Většina členských států nemá specializované policejní jednotky pro problematiku domácího násilí. Někde existují specializovaní policisté, kteří se těmito případy zabývají, ale většinou se zabývají i jinými případy porušení veřejného pořádku.
- Pouze nemnoho členských států používá v případech domácího násilí technické prostředky (např. náramky), avšak používají je pouze tehdy, je-li ohrožení oběti skutečně vysoké.
- Při práci s rodinami, které zažily domácí násilí, je jedním z nejvýznamnějších taktických úkolů vyvinout nástroje, které umožní eliminovat sekundární viktimizaci.

- Rozhodování o dočasných příkazech k omezení styku či ochranných příkazech jako jednom z hlavních nástrojů předcházení sekundární viktimizaci často náleží soudům. V některých členských státech existují zvláštní zákony, které policii umožňují nabídnout takovou ochranu obětem přímo, v bezprostřední reakci na případ domácího násilí, a tedy uspořít čas a zajistit oběti bezpečnost.

Mechanismy sociální pomoci pro oběti domácího násilí

- Domácí násilí je horizontální problém, který vyžaduje integrovaný přístup. Aby byla všechna opatření efektivně prováděna, je zásadní spolupráce mezi všemi partnery cestou institucionální koordinace.
- Spolupráce mezi donucovacími orgány a subjekty působícími v sociální oblasti nabývá většinou jedné ze dvou podob. Prvním je model SHORA DOLŮ, který je založen na konceptu celostátního plánu, kdy vládní instituce svěřují odpovědnost odborníkům z praxe. To lze zavést buď oficiálně, nebo neoficiálně. Druhým modelem je model ZDOLA NAHORU, který je decentralizovaný a znamená, že iniciativy vycházejí od nevládních organizací, policie, státních zastupitelství, a to zejména prostřednictvím poskytovatelů sociální pomoci.
- Pomoc, které se dostává obětem domácího násilí po incidentu, je vždy založena na multidisciplinárním přístupu, ale poskytují/koordinují ji zejména nevládní organizace. Jde o specializovaná asistenční centra, služby pomoci obětem, intervenční centra či vládní instituce a organizace občanské společnosti, které jsou financovány či spolufinancovány státem.
- Ve většině členských států je uzákoněna spolupráce více subjektů, a sice donucovacích orgánů, subjektů sociální pomoci, které poskytují asistenci obětem, a dalších sociálních partnerů. Některé členské státy zavádějí systémy řízení kvality, aby podpořily kvalitu těchto služeb.
- Ne všechny členské státy mají celostátního koordinátora pro předcházení domácímu násilí. Tuto odpovědnost často sdílí několik institucí, ale některé členské státy mají dokonce regionální/místní koordinátory, kteří působí ve fázi před zahájením procesu.
- Silnou stránkou pomoci obětem jsou dobrovolníci, kteří přispívají k vysoké úspěšnosti řetězce pomoci.
- Důvody, proč někdo neoznámí trestný čin, jsou známé a jsou předmětem výrazného zájmu výzkumníků. Tyto důvody sahají od absence povědomí o nezákonnosti takového jednání přes přehlížení jednání, malá očekávání, pokud jde o úspěch vyšetřování, strach z odhalení některých rysů soukromého či intimního života, stud, pocit viny, strach z odplaty až po nedůvěru v justici a systémy pomoci.
- Trvalým úkolem je úsilí o zvyšování informovanosti a zároveň koordinace pomoci obětem.

Mediace v případech domácího násilí

- Inovativní použití mediace v praxi ukazuje, že jeho použití v případech domácího násilí je možné a užitečné, avšak je nutno vyhodnotit pečlivě konkrétní povahu násilí a jeho důsledky, jakož i očekávání oběti.
- Lze shrnout, že mediace v případech domácího násilí je úspěšná většinou tehdy, když jde o násilí psychické či ekonomické povahy, kdy oběť neutrpěla závažnější tělesnou újmu.
- Model mediace, který se používá v kontextu domácího násilí, není většinou orientován na usmíření, ale spíše na přiměřené, racionální řešení pro obě strany konfliktu.
- Pouze v několika členských státech je usmíření a mediace k dispozici i u nejčastějších forem domácího násilí. Soud je může navrhnout ve fázi vyšetřování před zahájením procesu, během procesu, nebo dokonce i v rozsudku.
- Ve většině členských států je mediace součástí programů práce s pachateli či služeb pomoci obětem.
- Obecně lze říci, že fáze usmíření nemá vliv na trestní postih. V případech, kdy má mediace vliv na řízení před soudem, má povahu alternativy k trestnímu postihu a buďto vede k ukončení trestního řízení, nebo může na základě individuálního posouzení ovlivnit výši trestu.
- Během fáze před zahájením procesu či již během procesu vede řízení o usmíření nebo mediaci soud. Nevládní organizace pracují s dotovanými projekty, které jsou koordinovány specializovanými subjekty. V některých členských státech mají oprávnění poskytovat mediaci obětem násilí a jejich rodinám akreditovaní mediátoři či pracovníci probační a mediační služby.

Programy ke změně násilného chování a vliv na výměru trestu

- Programy ke změně chování pachatelů mohou hrát významnou roli v předcházení opakovanému domácímu násilí. Měly by proto být součástí multidisciplinárního přístupu.
- Rozsah a právní úprava programů ke změně násilného chování se mezi jednotlivými členskými státy liší, ale často se tato práce inspiruje osvědčenými postupy zahraničních partnerů.
- Zásah prostřednictvím programu k úpravě chování pachatelů je mnohem účinnější, zahrnuje-li preventivní práce jak pachatele a oběť (oběti), tak i členy rodiny, kteří byli svědky násilného jednání.
- Mužská krizová centra pomáhají mužům vyrovnat se s psychickými, citovými a sociálními problémy, což podporuje úsilí o předcházení domácímu násilí v rodinách.

- Úprava násilného chování je důležitá nejen v případech, kdy násilník (násilnice) nadále žije s rodinou, ale také tehdy, kdy vztah skončí. Násilníkovi (násilnici) by se tedy mělo dostat pomoci ke zlepšení chování ve vztahu a k osvojení nenásilných a účinnějších způsobů, jak řešit problémy.

Vyhodnocování rizik a jeho vliv na zvažování ochrany

- Během konference bylo zdůrazněno, že zájem o vyhodnocování rizik je poměrně nový. Rozvinul se teprve v posledních 25 letech. Tato výzkumná oblast je velmi důležitá z pohledu ochrany obětí a úsilí o omezení nebezpečného a škodlivého jednání.
- Při zavádění programů prevence domácího násilí nejsou vždy hodnoceny faktory zvyšující riziko násilí nebo některé z jeho fází.
- Je nezbytné podrobně vyhodnotit každé riziko, které je v daném případě přítomné, aby byla oběť chráněna, aby bylo možno stanovit intenzitu policejní a soudní reakce, vypracovat plány řízení a zjistit nutnost léčby.
- Vyhodnocování rizik v běžném případě zahrnuje tři fáze: 1. sběr informací a screening – identifikace vysoce rizikových případů, zaměření omezených zdrojů, 2. vyhodnocení a zakódování různých rizik a 3. identifikace strategií řízení rizik, tj. sestavení plánu řízení a zásahů.
- Hlavní přístupy k vyhodnocování rizik jsou: klinická metoda (založená na zkušenostech a kvalifikaci hodnotitele a *ad hoc* idiografickém výběru informací), aktuariální metoda (hodnocení a kombinace informací na základě pevných a výslovně daných pravidel, jasných kritérií pro výběr informací a statisticky významných skupin) a strukturované profesionální posouzení (kombinace přístupů, výběru informací o osobnosti a kontextu, teoretických vědomostí a vlastní interpretace a krátké diskuse o užitečnosti vyhodnocování rizik v praxi).
- Přístup k riziku násilí je složitá činnost, která vyžaduje několik dovedností a kompetencí a v každém jednotlivém případě nabývá jiné podoby.
- Konečně by se mělo také uvést, že neexistuje bezrizikové vyhodnocování rizik. Je nemožné bezvýhradně předvídat lidské chování. Nejdůležitějším předpokladem pro představu o složitém světě násilného či nebezpečného jednání je zdravý rozum a teoretická poučenost.

Doporučení k předcházení domácímu násilí

Všeobecná doporučení

- Sociální partneři by měli vyvinout skutečné úsilí o spolupráci a o to, aby se do procesu zapojily různé zúčastněné subjekty. Důležitá je interinstitucionální komunikace. Velmi lze doporučit partnerství mezi občanskou společností a státními subjekty, a to na všech úrovních.

- Ve středu práce zúčastněných subjektů by měla stát oběť. Je důležité vytvořit některé nástroje, např. v oblasti vyhodnocování rizika, aby se předešlo recidivě domácího násilí, avšak hlavní starostí musí být pomoc obětem a jejich podpora.
- Profesionální pracovníci, kteří absolvovali odbornou přípravu a pracují s případy domácího násilí, musí mít dobré znalosti o dynamice a různých profilech partnerského násilí. Měli by také být schopni vyhodnocovat situaci, a to za použití spolehlivých nástrojů vyhodnocování rizika a své intuice a za zapojení oběti i pachatele.
- K získání společné perspektivy a jednotné strategii reakce na domácí násilí může napomoci společná odborná příprava policistů, soudců, státních zástupců, soudních lékařů a pracovníků v sociální či zdravotnické oblasti.
- Doporučuje se také, aby spolupráci většího počtu subjektů či služeb koordinoval jeden pracovník. Posoudit by se měl např. koncept nezávislého případového manažera (nespojeného s policií, justicí ani sociálními službami), který koordinuje a sleduje každý jednotlivý případ. Doporučuje se také zřízení celostátní multidisciplinární pracovní skupiny/výboru/komise, jejíž/jehož součástí jsou také neziskové organizace.
- Paralelně s jinými preventivními aktivitami by měly být pořádány osvětové kampaně. Panuje shoda na tom, že jde o jeden z nejlepších způsobů, jak oslovit oběti; tyto kampaně mohou také napomoci nárůstu ohlašování domácího násilí.
- Mělo by se vyvíjet úsilí o to, aby se veřejnost dozvěděla o skrytém násilí, které je často skryto za zdmi domovů. Je třeba nehlédět pouze na číselné ukazatele.
- Součástí balíčku včasné prevence kriminality, který do škol zavádějí hlavní zúčastněné subjekty, jsou programy včasné prevence, které mohou změnit chování mladých lidí a jejich postoje k domácímu násilí.
- Je velmi důležité, aby si členské státy vyměňovaly názory, znalosti, praktické postupy a výsledky výzkumu v zájmu aplikování různých osvědčených postupů.
- Doporučuje se pracovat jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni a zohledňovat kulturní rozdílnosti a kontext. Nelze např. předpokládat, že pojetí násilí založeného na pohlaví a násilí v rodině je stejné v severní i v jižní Evropě. Při mezinárodní spolupráci na tomto problému je tedy nutno vždy pracovat v konkrétním kontextu.
- Včasný zásah může snížit případné budoucí náklady na zdravotní péči, sociální politiku a profesionální zdroje a může přinést dlouhodobé pozitivní účinky pro společnost.

Taktika a povinné kroky v prvotní reakci

- Třebaže je žádoucí zavádět právní předpisy zaměřené konkrétně na boj s domácím násilím, mohou jasné taktické postupy a předepsané cílené činnosti existovat i na bázi jiných zákonů a normativních aktů. Do procesu včasné reakce lze zahrnout nevládní organizace, sociální služby a speciální vzdělávání.

- Reakci na domácí násilí by mohly zkvalitnit specializované policejní týmy. Lze doporučit, aby byl na každé policejní stanici jmenován alespoň jeden policista zodpovědný za koordinaci v případech domácího násilí. Tento policista by musel spolupracovat s nevládními organizacemi a oběťmi a kontrolovat, zda pachatel dodržuje dohodnuté povinnosti.
- Před ostatními taktickými prvky by měla mít přednost prevence sekundární viktimizace. Do tohoto procesu by vedle policie měly být zapojeny i nevládní organizace a sociální služby, měl by být tedy zohledněn širší sociální dopad otázky domácího násilí. Účinný přístup obecně vyžaduje podrobné a strukturované pokyny.
- Lze vřele doporučit postup některých zemí EU, kde policie může vydávat zákazy kontaktu. To zaručuje rychlejší reakci na případy domácího násilí a více bezpečí pro oběti.

Mechanismy sociální pomoci pro oběti domácího násilí

- Zdá se, že multidisciplinární přístup je dobrým nástrojem téměř u všech typů opatření k prevenci kriminality. Je důležité posilovat efektivní přístupy, neboť úkolem je chránit lidský život. Konkrétní model by měl být uzpůsoben podle kulturních, společenských a právních okolností dané země.
- Zdá se, že jedním z hlavních subjektů v této specifické oblasti předcházení domácímu násilí jsou nevládní organizace pracující v oblasti pomoci obětem. Jejich úsilí by měly vláda a společnost podporovat. Dobře organizované a silné subjekty poskytující pomoc obětem sdružené v celostátní síti mohou vést k jednotné a kvalitnější pomoci.
- Aby byla zajištěna a zvyšována se kvalita pomoci obětem, měl by se zavést systém řízení kvality a být jmenován celostátní koordinátor pro předcházení domácímu násilí.
- V rámci společnosti by měla být podporována práce dobrovolníků a ti by k ní měli být motivováni. Míru nahlašování případů domácího násilí může zvýšit bezplatná telefonní linka pro oběti provozovaná policií nebo nevládními organizacemi, která může také zabránit pachatelům v opakování útoku.
- Tváří v tvář neochotě obětí hlásit případy domácího násilí musí kriminalisté odvádět lepší práci při sdělování informací. Např. je nutno vysvětlovat význam nahlašování trestných činů, vyvracet argumenty, které se používají k odůvodnění mlčení, a především zajistit obětem právo na informace.
- Je důležité prolamovat tabu, zvyšovat povědomí o domácím násilí, hovořit o těchto věcech a co nejnázorněji vysvětlovat, jaké důsledky s sebou nese, jestliže se někdo stane obětí násilného zneužívání. Mělo by se také soustavně vyvíjet úsilí o to, aby byly do procesu zapojeny osoby s rozhodovacími pravomocemi.
- Model zásahu na pomoc oběti by měl být zaměřen na oběť jako na KLIENTA a respektovat její potřeby, rozhodnutí a názory.

- Model zásahu by se také měl řídit zásadou rovných příležitostí, rovného zacházení a nediskriminace z důvodu pohlaví, rasy nebo etnické příslušnosti, vyznání, sexuální orientace, věku, ekonomického statusu, úrovně vzdělání, ideologie atd.
- K zásahu na pomoc obětem domácího násilí by mělo dojít co nejdříve a v ideálním případě vždy v těsné spolupráci se všemi zúčastněnými subjekty – policejními složkami, soudy a dalšími organizacemi. Účelem je předejít eskalaci situace, snížit dopad viktimizace a předejít sekundární viktimizaci, kterou často oběti domácího násilí zakoušejí.

Mediace v případech domácího násilí

- Rozhodnutí, zda do postupů předcházení domácímu násilí v jednotlivých členských státech zahrnout mediaci, by měla vycházet z právních okolností. Dále je nutno zdůraznit, že mediace spadá do okruhu činností, které vykonávají zvláštní instituce.
- Mělo by se doporučit, aby byla opatření k úpravě pachatelova chování sladěna s výší trestu, pokud právní systém takové přizpůsobení umožňuje.
- Třebaže mediace přispívá k nové, nenásilné kultuře vztahů, měla by se potřeba mediace v případech domácího násilí posuzovat individuálně.
- Doporučuje se, aby v případech domácího násilí prováděli mediaci mediátoři, kteří prošli speciální odbornou přípravou a mají za sebou alespoň několik let praxe.
- Mělo by se zdůraznit, že podmínkou mediace je souhlas oběti s účastí v tomto procesu a že oběť má právo kdykoli z něj vystoupit.

Programy ke změně násilného chování a vliv na výměru trestu

- Aby byl zásah v případech domácího násilí účinný, je potřeba zapojení celého multidisciplinárního systému (tj. všech subjektů působících v oblasti sociální péče, spravedlnosti a komunální sféry) a rovněž spolupráce mezi subjekty, mezinárodní spolupráce a rychlá reakce odborníků.
- Doporučuje se předtím, než pachatel vstoupí do programu ke změně chování, provést vyhodnocení rizik. Zásah by měl vycházet z kvalitní diagnózy situace. Nástroje vyhodnocování rizik vhodné v případech domácího násilí by měly zohlednit perspektivu oběti, odhadnout hrozbu recidivy a posoudit bezprostřední a dlouhodobé riziko a riziko extrémních, velmi závažných forem domácího násilí.
- Souběžně s hlavním programem by měl pokud možno probíhat monitorovací program týkající se pachatelovy partnerky a členů rodiny.
- V případech, kdy se pár rozhodne žít nadále spolu, je důležité poskytnout pomoc oběma partnerům.
- Pachatel by se měl naučit rozpoznávat rizikové signály, získat povědomí o příčinách násilí a své vlastní roli ve vztahu a v jeho dynamice, přijmout zodpovědnost za své (násilné) chování, naučit se novým strategiím, získat

praktické dovednosti nezbytné k fungování bezpečného vztahu a být připraven a motivován k další léčbě (je-li předepsána).

Vyhodnocování rizik a jeho vliv na zvažování ochrany

- Zásadní pro prevenci a řízení krizových situací je určení faktorů, které přispívají k riziku viktimizace. Na základě empirických údajů by se měly určit a aplikovat užitečné taktiky, zaměřené na minimalizaci či prevenci násilí.
- Měly by se rozvíjet účinné prediktivní i preventivní modely, které lze aplikovat na velký počet případů.
- Užitečnou strategií ke snížení rizika případného násilí v budoucnu může být práce v oblasti vzdělávání či formování postojů a zvyšování povědomí u mladých lidí (dětí a dospívajících).
- Měly by se rozvíjet zvláštní programy odborné přípravy zaměřené na vyhodnocování rizik, určené profesionálním pracovníkům, kteří přicházejí do styku s případy násilí, aby tak získali spolehlivé informace a konkrétní operativní nástroje.

Kontaktní údaje:

Sekretariát EUCPN
Telefon: +32 2 557 33 30
Fax: +32 2 557 35 23
E-mail: eucpn@ibz.eu
Webové stránky: www.eucpn.org

(Odpovědný pracovník: Philip Willekens – Boulevard de Waterloo 76 – 1000 Brusel – Belgie)

Veiligheid en Preventie
Sécurité et Prévention

